

Architectuurprijs Betaalbare woningbouw niet genomineerd

Sieraden voor een steeds chiquere stad

In april wordt de Amsterdamse Architectuurprijs uitgereikt. Een vakjury en een publieksjury kiezen uit tien kandidaten het beste project. Wat is de geheide winnaar uit de oogst van 2018?

Jaap Huisman
ARCHITECTUUR

Verdichting, dat is dit jaar het vertrekpunt van de belangrijkste architectuurprijs van Amsterdam, de A.A.P. Begrijpelijk, want er blijft geen plekje of hoekje in de stad ongebruikt, zodat er voor een groep als de stadnomaden nergens meer ruimte overschiet. Amsterdam worstelt met zijn nieuwe opgave als metropool die tegen zijn grenzen oploopt. Wat zijn de begeerde bouwlocaties en waarom lopen de openbaarvervoerbindingen zo achter in een stad die steeds meer dichtslibt? Het zijn vragen die om de haverklap opkomen en die bij deze editie van de A.A.P. op de achtergrond meespelen. Want de conclusie bij het zien van de tien nominaties luidt: de stad wordt internationaler, grootstedelijker en daarmee ook anoniemer. Meer een stad voor de wereld dan voor de Amsterdammers.

Tekenend daarvoor is dat betaalbare woningbouw vrijwel niet is doorgedrongen tot de laatste tien nominaties. Wat Ymere, de Key of Stadgenoot doen, speelt zich kennelijk af in de marge. Deze tijd kenmerkt zich door grote chique appartementenblokken en hotels; plekken waar je niet de doorsnee Amsterdammer, maar vooral de expat zult aantreffen.

Geen IJburg of Zuidas

De architectuur die daarbij past, heeft daarom iets onrijpbaars: vakkundig en smaakvol gedaan, maar zoiets als een creditcard. Het persoonlijke is ingewisseld voor het universele. Wat er op de Zuidas wordt gebouwd, zou evengoed in Parijs of Dubai kunnen staan. Een echte Amsterdamse wijk is hooguit te vinden in Zuid-oost. Fijn dus dat de woningbouw op de Karspel-dreef bij de laatste tien hoort. Nu we het toch over woningbouw hebben, dan springt het collectieve particuliere opdrachtgeverschap eruit, met twee projecten. Dat zijn het Pondok aan de Poeldijkstraat en het Driegeratiehuis in Buiksloterham.

Verrassend zijn de nominaties – allemaal projecten die in 2018 zijn opgeleverd – niet. De sta-

tions van de Noord/Zuidlijn horen erbij, evenals de gereviseerde Oostlijn. Het met bescheiden budget gebouwde Hyperion Lyceum mocht niet ontbreken, evenals Hotel Jakarta op het Java-eiland en de derde vleugel van de Rietveld-academie. De projecten zijn niet erg goed over de stad verdeeld: geen Nieuw-West dit keer, Oost evenmin en al helemaal niet IJburg, het Zeeburgereiland, de Zuidas of de Houthaven.

Altijd interessant om vast te stellen is welke architectuur de groslijst niet heeft gehaald. Dan valt op dat Soho House ontbreekt, net als het Huis voor de Goede Doelenloterijen aan de Beethovenstraat, de Steltloper op Borneo en het gerenoveerde Burgerweeshuis. En nee, de Pontsteiger is er ook niet bij, die wordt in mei pas officieel opgeleverd. De gedooftverfde winnaar moeten we dan toch zoeken in de ondergrondse van de Noord/Zuidlijn, die Amsterdam stations heeft opgeleverd die de stad nooit heeft gekend.

1

2

4

3

8

7

6

5

10

9

FOTO'S JORDI HUISMAN (1), EVA PLEVIER (2 EN 8), LUK KRAMER (3), JEROEN VERRECHT (4), QO (5), PETRA APPELHOF (6), OSSIP VAN DUIVENBODE (7), MARK VAN DER ZOUW (9) EN RINK HOF (10)

De tien nominaties

1. Pondok

Woon-werkgebouw aan de Poeldijkstraat, dat bestaat uit negen cascowoningen en twee of drie bedrijfsruimten. Pondok is een voorbeeld dat aansluit tegen de verscherpte regels van de gemeente, waardoor de bouwer een belang nam in een paar woningen om de realisatie te voltooien. Architect Tom Jonker leverde een fraai vrijstaand blok met ruime gaanderijen en opgangen die doen denken aan New Yorkse pakhuizen.

2. Renovatie Oostlijn

Het opvallendst aan de vernieuwde metrostations van de Oostlijn zijn de in tegels gevatte namen van de stations (werk van René Knip). Dat past bij de robuuste architectuur van de stations, typisch een product van de vroege jaren tachtig. Group A nam de renovatie van de opgangen, perrons en liftkokers van de zestien stations ter hand en bevrijdde hen van al te veel betonnen ballast. Dat gebeurde volgens het adagium 'terug naar de basis', maar met een blik op de toekomst.

3. Karspelhof

Zuidoost is vertegenwoordigd met de klimaat-neutrale woonwijk Karspelhof, ontworpen door Geurst & Schulze. Goede isolatie, groene materialen, zonnepanelen op het dak en ook nog eens toegang tot 100 procent elektrische auto's, dat zijn de ingrediënten voor de energieneutrale wijk. Typierend aan de architectuur zijn de wit gestuukte lijsten in de rode baksteen en de verspringende blokken, allemaal met een plat dak en een enkele met een pergola op het dak. Niet schokkend, wel sympathiek.

4. Rietveld

Veel glas, veel doorkijkjes: dat kenmerkt het derde academiegebouw van de Rietveld Academie aan de Fred Roeskestraat. Architecten: Paulien Bremmer, Fedlev en Rob Hootsmans. Er zijn twee vleugels met elkaar verbonden, waardoor er eindelijk een geheel is ontstaan. In deze ontbrekende schakel bevinden zich studio's, leslokalen, expositieruimtes en ook het dak is bruikbaar voor installaties en objecten. Wit en strak – daar zullen de kunstenaars in spe wel raad mee weten.

5. QO Hotel

Er moest een toren in het Amstelkwartier op de lijst, vond de programmaraad. De afvallers waren de Spakler, het Postillion Hotel en de Amstel Tower – de laatste vanwege de krappe apparaten. Bleef over QO van Mulderblauw, in samenwerking met Paul de Ruiter, dat vooral uitblinkt door het circulaire programma. Zodra een gast de kamer verlaat, klappt er een luik voor het hotelraam. Beton uit de A'DAM-toren is verwerkt in wanden en vloeren. Innovatief is het nieuwe aquaponicsysteem, waarmee planten en vissen worden gekweekt – en dat allemaal onder de nok.

6. Hyperion Lyceum

Van buiten zou het evengoed een vuilverbrandings-installatie kunnen zijn, ware het niet dat de oranje inkepingen een speelse gebruiker doen vermoeden: de leerlingen van het Hyperion Lyceum. Ector Hoogstad Architecten ontwierp voor weinig geld een onderwijsgebouw waar elke ruimte verschillend is, waar het atrium is verdeeld in allerlei niveaus met trappen, galerijen en werkplekken. Dit is een ontmoetingsplek par excellence, een tot interieur dat je elke puber zou toewensen.

7. Driegeratiehuis

Buiksloterham is tot dusver een allegaartje zonder duidelijk stedenbouwkundig plan, een verzameling individuele oprispingen. In dat geheel springt het Driegeratiehuis eruit, ontworpen door BETA office for architecture. Een huis dat meegroeit, bestemd voor twee huishoudens uit een familie, verdeeld over vijf verdiepingen die op allerlei manieren kunnen worden gebruikt. Opvallend is de noordgevel, gesloten vanwege de geluidshinder aan de Klaprozenweg, terwijl de zon alle kansen krijgt aan de zuidkant.

8. Rivierstaete

De Rotterdammer Huig Maaskant bouwde niet veel in Amsterdam. Van wat hij achterliet, waren de dichte schijven van Rivierstaete het spannendst. Die steken bijna uit over de Amstel. Ten behoeve van een groot reclamebureau gooide MVSA Architects de gevel open, waardoor het voormalige grootste kantoorgebouw van Europa veranderd is in een transparante 'jisschots'. Daarvoor zijn dan wel zes miljoen grijswitte tegeltjes geofferd. Komt nu in aanmerking voor het BREEAM-certificaat, waarmee de hoge graad van duurzaamheid is uitgedrukt.

9. Hotel Jakarta

Meer dan het niet bijster spannende exterieur is het interieur met de subtropische planten en het vele bamboe de troef van Hotel Jakarta op het Java-eiland. SeARCH Architecture ontwierp een overrompelend complex, waarvan de Malabar op de punt een schitterend uitzicht biedt op het IJ. Het terras op de kade behoort tot de aantrekkelijkste in de stad en de geest van de kolonie klinkt door in stellingen met objecten uit de Oost.

10. Noord/Zuidlijn

De tien kilometer lange metrolijn (Bentham Crouwel Architects) werkt sinds de zomer van 2018 en is een groot succes. Dat komt natuurlijk door de snelle verbinding tussen Noord en de RAI, maar ook door de stations die alle een eigen signatuur hebben. De volgende overkapping van station Noord, de frescoachtige kunst op het Rokin en vooral de kathedraalachtige ruimte onder het Centraal Station met zijn spel van roltrappen en schuine kolommen. De zeven stations zijn verrijkt met mooie kunstwerken, waarvan het silhouet van Ramses Shaffy op de Vijzelgracht, door Marjan Laaper, de meeste indruk maakt.

Scheltema

BOEKVERKOPERS SINDS 1853

AGENDA

HOUD ONZE FACEBOOKPAGINA IN DE GATEN VOOR HET ACTUELE EVENEMENTENOVERZICHT OF KIJK OP SCHELTEMA.NL

zondag
17
maart

15:00 uur: Presentatie: 'The Raven' Edgar Allan Poe. Het met duisternis doorspekte werk van Edgar Allan Poe beroert nog altijd vele harten. Daarnaast blijkt het ook nu nog een bron van inspiratie te zijn voor hedendaagse dichters. Op zondag 17 maart presenteert Stichting Spleen een nieuwe tweetalige bundel, voorzien van reflecties van onder anderen Piet Gerbrandy en samensteller Kees Godefrooij. Vertaalster Meree de Jong, redacteur Jos van Hest en acht dichters leveren tijdens deze middag een bijdrage. U bent van harte welkom om te komen luisteren!

Scheltema

15:00 uur: Scheltema Kids Knutselclub met kunstenaars Surina! Op de 2e etage knutselen we graag, en deze zondag hebben we extra veel geluk, want dan krijgen we les van een ware professional! Surina is een echte kunstenaar die zelf hele mooie schilderijen maakt. En dit gaat ze jou leren! Voor elke leeftijd, van iedereen die net een potlood vast kan houden tot de gevorderde hobbyknutselaar!

woensdag
20
maart

17:00 uur: Interview met Christopher Paolini. Fantasy-lezers opgelet: de Amerikaanse topauteur Christopher Paolini brengt een bezoek aan Scheltema! Op woensdag 20 maart om 17:00 uur geeft hij naar aanleiding van het verschijnen van 'De drieland, de heks en de draak' een interview. Hoe vergaat het Eragon, na het einde van Erenfis? Fans van onder meer Game of Thrones, het werk van Tolkien en Starwars kunnen hun hart ophalen aan het oeuvre van Paolini. Na afloop zal Christopher Paolini uiteraard signeren. Kom langs voor een unieke ontmoeting met deze Amerikaanse hotshot!

zaterdag
23
maart

11:00 uur: Literaire Boekenweek wandeling van Booklovers' Tours: de moeder, de schrijver, de vrouw
14:30 uur: Muzikaal optreden: 'Ver weg en dichtbij' van Van het lied
16:00 uur: Literaire Talkshow: Ronald Ockhuysen in gesprek met Markante Amsterdammers, o.a. met Koen Kleijn en Herman Koch

zondag
24
maart

15:00 uur Presentatie: 100 Luxe koekjes van eigen deeg
15:00 uur Scheltema Kids Knutselmiddag: maak je eigen boekenlegger!
16:00 uur Maaik Helmer en Florien Vaessen over 'Niets'
16:30 uur Peter Buwalda signeert!

KIJK VOOR HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP SCHELTEMA.NL

Scheltema - Rokin 9 - 1012 KK - Amsterdam

SCHELTEMA.NL